

رِشانی

ریاض صفت

رِشانی

ریاض صفت

رِشانی

کوئی ایسا نہ سمجھے جو ہی بارے ہے پہنچی حالتِ اپنی
جس سلسلے کے درمیانی کوئی اپنی تکوں حالتِ دلی حالتِ اپنی

اے اندھی حالتِ دلکشی میں ہاں ہوں جاتے اگر کسی
جن کو کوئی نہیں [] اس وہ کھداں جنمیں ہو کمالِ حالتِ اپنی

سراج

Sabir Street, 401, Dhaerao Housing Society, Jalandhar
Phone: 0184 2270000 Fax: 0184 2270000
www.sabirgroup.com sabir@sabirgroup.com

اپنے پار اصغر گورمانی میں دی جا رہا ہے
اصل خلوصہ جست تر عقدت کرے

رکھاں ۱۰
03/3/2013

نشانی

سرائیکی۔۔۔ کیفیت، سوز، نمائش تے محسس نال
روئی وکی ہوئی زبان دا نال ہے۔ پورے یو صفحے عجیب نہ موماتے
پاکستان ۽ عجیب خصوصاً کھانے کیں وی کوئی ذاکر کیں بخال ۽ عجیب
والقاعدہ کر بیلا سفر یہ دیں ہو گئی ایٹھی گال ۽ عجیب سوز پیدا کرن
چاہوئے تاں او سرا جیکی دا سہارا ضرور کر جندے۔ والقاعدہ کر بیلا
منظوم ہو دے بجا تو اس شعری سرا جیکی زبان اوندوں تاہم تے
کیفیت کوں دا آنکھ کر فرمیدی اے۔

میں سوچتا ہم جو جیہی زبان اپنے اندر اتے
خواستے رکھتی اے، اتنی اسیہے اول زبان ۽ عجیب چیز کیں
ہن ٿا کیس ۾ ہم، غالب، فیض تے فراز جھیس شاعر نی ۶۷ءے؟
شاعری جھٹکے کیس زبان دی ہو دے اوتدے اندر دا من بن دیا
کلوں لکھا ہی رہ بکھرا ایجاد ہے جو 1000 سال تک دا
یوتانی ادیب "ہومز" اپنے دی ویادی ہر زبان ۽ عجیب زندہ ہے۔

شاعری دی شناس ادیب لوک ہی کر
کھکھلن۔ ایٹھی نام پولی سرا جیکی دے شاعری دیاں کتاباں
چھپداون دا میم امتحنہ صرف اے ہے جو مہاں میمی ہی ایں چھوٹی
حکیمیں کوشش نال سرا جیکی زبان دی طرفون دیا کوں کوئی بک
ہو هر، امراۃ قیس، خیام، سعدی، بیر، غالب یا فیض مل پاؤں
تے ہیں بہانے میم اناں وی نام پولی سرا جیکی دے خدمتگاریں
وچ گھر یاد چھے۔ ریاض عصمت دی شاعری وچ یقیناً اے
امکانات موجود ہن۔ غریز شاد ریاض عصمت تے اصغر گورمانی

سرائیکی زبان دے ہو هر، جان کیفیت تے غالب ہن۔
میمیے دو گے دی دیں کیجے ریاض عصمت دی
”نشانی“ ہک ”نشانی“ ہے ٹھنڈیں کیجے۔

اسلم خان گورمانی

سرپرست ایمکوڈیلفیئر فاؤنڈیشن
کولکاتا کورمنی، شلے ڈیجہ نازی خان

نشانی

نشانی

ریاض عصمت

0333-6468911

نشانی

نشانی

صفحہ نمبر	تندیر	نمبر شمار
8	عزیز شاہ	سائبھدی سرت
10	ریاض عصمت	کپ نشانی
14		کپ شعر
15		حمد
16	جے پیار پنڈھاے تاں یا رتاںی ضرور ویسوں	5
17	خدائے لمبیں جنیں ڈینہ بیٹا یا میڈی اچہڑہ	6
19	انجیپ موسم کا ہپ کہانی میڈی جوانی	7
21	رسے اوک کھلے لپدن جے کوئی عکتی نال نہ تیجوے	8
22	جنکش و حلقائی یاد تیڈی دا موسم	9
23	بھلی ہے سینے تائج دی ہر قطار بوجھن	10
25	(نظم) بے دی	11
26	رزل کھیں دے نال کھل کے الاؤں دا شکریہ	12
27	میں کھڑھیاں بے گناہ پچھاں نواں نتاں میڈی نال رزل ونجھے ہا	13
29	اپنے من دی موں خجھ مٹاونی آئے ہاۓ	14
31	تکیوں ملن دے خیال توڑے ودون اچاں دی	15
33	میڈی میں سوچیں دا سرمایہ	16
35	میں اوکوں آ کھی ختم چھیرا کروں	17
37	(نظم) ونڈ	18
38	روز لگے ارمان دیاں گا لھیں کون کرے	19
39	کھل دے وگ اچ	20
41	کھڑکی میڈی اہم شرمنیں اداں بامی	21
43	کھڑکے ذل نے کریے تے بھاتویں نال رہ گئے ہیں	22

حق ہتھیکے

کتاب :	نشانی
شاہر :	ریاض عصمت
کپورنگ :	شیعراحمد بلوچ
سکھار :	ماڑش لیاقت پوری
چوٹ :	عزیز شاہ
مکھ پناہ :	اصغر گورنی
اشاعت :	اکتوبر 2012ء
قدار :	کپ ہزار
زیر انتظام :	ایمکو و ملٹی سر فاؤنڈیشن کوٹلے گور مانی ڈیرہ غازی خان
مل :	500 روپے

نشانی

نشانی

صفنمبر	تندیر	نمبر شمار
82	اوک لیندن پیار و دل ازام جتنا تھی گے	46
83	نگہ رہا نکالے ہم اسے	47
85	ڈرستہ	48
86	ن در نیلام کجا گئے نگہ نیلام کجا گئے	49
88	یاد یار رُشی ہجی	50
90	من اچ موجھاں آکھیاں جھر دیاں رہو سین	51
92	کالے کوٹ (نظم)	52
93	حیاتی کوں تم دا بار ملدے	53
95	جمبوٹھے تاں دار کوں نجیں ڈیکھاں	54
97	تپڑی سک داس فرار کر کے دافصلہ کیتے	55
98	سوچل سوچاں ہل دے وچ مہماں کروں	56
100	دل دے وچ بے انت نظارے وسدے ہم	57
102	لب تے سانول دی گپل رہو یکی	58
104	ست رنگ (نظم)	59
106	اساں لوکیں کوں جھیڑے دیاں نہ ہم سخوانیاں چکھیں	60
107	تن خیجی میں پر جھی یک پر دیکی	61
109	پیریں بھوکیں بے جان سلامت	62
111	تحمیدے ہم کیوں نیناں چکل کوئی سوچے ہا	63
113	اوکھہ والا تھردا کیا سخن دے	64
114	کہنک کہنک ولیسے در تپڑے کوں کچھ کچھ ولیا تھی کھڑدے	65
115	کم ذات (نظم)	66
116	سا کوں جیٹی مونجھ تھیدی رہ گئی اے	67
118	بھنچ بچاں جیویں وی الادے میں غمی آپا	68

صفنمبر	تندیر	نمبر شمار
44	اے پاہ گل جسم سردا بار عکسی	23
46	سفر ساری حیاتی دا	24
47	(نظم)	آدم
48	اساٹے جسم قبریں واس دم آسمان تے رہ گئے	25
49	تائگھ تپڑی وچ نیر وہیرے دا من تروی شامل ہے	26
51	میں کیا باب میٹی او قات انجھارت ہے	27
53	ریلیا سافر مکھلی اخیر بک ڈی سبھ	28
54	تال رہ کوئی دوڑتی سکدے	29
56	ندوچ سفری دے تال ہای	30
57	(نظم)	قربانی
59	میٹے دل کوں کوئی بھاندے مسافر	31
60	چہاں کوئی رستہ بھانی یادا آئی اے	32
62	زندگی دے وچ رہ گئے رو لے بھوں سارے	33
64	ماہر تی دا سینہ انکڑ پائی مکندے	34
66	میل کے کھڑن صنم ضروری ہے	35
68	(نظم)	مجرا
70	ہر ہک خواہش حسرت ہن گئی	36
72	کون ہے جیر حمالاں چ اوے پیشیں کوں	37
74	اکھیاں ڈی سو میلہ جو ہائیلے دا ڈھنگ کویں لگے	38
75	چپ اچ زل گئے خواب خیال آلایا کر	39
77	یار دے منیوے ہن	40
79	خبر دا حال شایا ویندے بھوں چ کیں	41
81	(نظم)	محرومی
		45

انتساب

اپنے والد محترم فیض محمد خان مرحوم دے نال
اجنبائی مجتہب عقیدت تے احترام نال
تے
هرادی والد دے نال
جیر حاروزی دی جنگ لڑ دیں ہو کئی وقت کنیں
پہلے موت کوں گل لا گھندا رے

صفحہ نمبر	تندیر	نمبر شمار
120	خوشیاں ہے کے گھر و ملٹھے ڈھیر ادا سی ہے بندے اپنے	69
121	زندگی موسم بھینہں ہے تھے	70
122	چند رچوں ہی دا گھل چکھدا اپنے	71
124	گھوٹھوٹھوٹھوگیرے گاں کھننا آجھیں	72
126	(اقم)	73
127	متحدرے ہوندان پادے ہوندان سمجھا کر	74
129	ختم تھی گئے بہار دا قصہ	75
131	ایں توں پہلے تھی ونجن سوچاں ختم	76
132	ریشم روچ دی راندے سے کوئی حال نہ	77
133	اکھیاں کولوں دو تھیوں ہتھ کیا آیوں	78
134	(اقم)	79
135	سچا چلکیں ستارے میں ایساں	80
137	ہے پل پل ساہ دیں غریب وچ سامان	81
138	وَتَوْلِ ملٹھ دے کر کے بہانے لکا گھنے	82
140	جے ہے سگ دل ہجن دے نال یاری جا گئیاں پوی	83
142	سپُڈی مغل دے وچ مغل دا ہک ہا ہیر پچ کر گئے	84
144	اُنی قامت قید کریوں وَتَ ملسوں	85

ساننجھو دی سرست

سندھرے دی من دے وسدے اپنے اندر کئی ہزار سالیں دی تہذیبی، شافعی رکھیں
دے رج تے پک نال رکھیے ہوئے لوک ہن۔ ہر زمانے ہر درودے غاصین، لفیریں اس دھرتی
کوں رج رج کے لئے تے ہر لک ماروے بعد ہر درادیں وسیب دے نہائے وای ووت اٹھی پچپ
دے چاک تے اٹھی منی وچوں نسر دے ہوئے رکیں دیاں چڑ کاریاں کریدے رہا گھیں۔

ایں وسیب دے اصل دھرتی واکیں دے خیر وچ مونجھ، منانی، محجاں، ول،
وچھوڑے پار اور اردی بسک، تاگھ عازی، کوک سکھ دی سانجھ، قیچے، کپاہریاں، بھرم اں، ملے کجھ
ایں رنگ ہال رچیاں ہویاں ہن۔ جھاں کوں صرف اتحادی داوسدا محسوس دی کریدے تے اپنے
محیون دی جو گپ دی سکھیدے۔ بدھتی نال کجھ صدیاں کوں ایں دھرتی وادی تے انجھے بھیجے
نگے غاصینی واقف دے جو کئی سو سال کنوں ایں دھرتی دے رزق تے پنڈے پھکن پا انہیں دی
اکھاونوں بھی تے تگی اے۔ اخنا دے اندر دی زندگی ایں دھرتی دا کوئی رنگ دی قبول نہیں کیجا
اوپنے زغم وچ سردار دی ہن جا گیر دار دی ہن، ہن پڑیے دی ہن تے آج تیس اٹھی آنڈھی آنا دی
”بلوچی“ دے فتو وچ وی جتنا ہن۔ اے ”معضراز بھگاں“ صادق از دکن دے کردار دے بد کرار
وارث ہن۔ جھاں ساپا دی دھرتی داچرہ سچ کرپتے تے ساپا دے اندر دے خواب پچک گھدے نے۔

اے سارا پک مخترا دی دھرتی دے بک شاعر سکھیں ریاض عصمت دی شاعری کوں
محسوس کرک نال میٹے اندر جا گپ چے۔ اونوں نال ریاض عصمت نال اٹھی پر اٹی جی پر یت دا
رشتے ہے۔ مشعریں دے علاوہ سگت ساتھ دے سانجھے میل دی رج کے سہاگے۔ محل وچ
اوندھی ”تری“ زبان دیاں ”گیز گوڑیاں“ وی اپنے اب دلچھ دا جھا گپ سہا گپ ہوندیں۔ خاص
طور تے چڑاں اصرگور مانی تے ریاض عصمت کشے ہوئاں نال ڈھیر سارے شریفیں دی

”کھلوی کھب“ تھیب دی ہوئی پڑھی پتھے ہیں۔

سندھرے سکل دی پچا دھی من ”دمان“ دے وسدیں دا کپ اپنا خاص اب دیجھے ہے
۔ ڈل خاص طور تے تو نے شریف نال وابست دامان دی شاعری اپنے اندر کپ باقیاں جہاں
رکھدی اے آتے ایں دامان وچ تو نے شریف شہر دا کپ اپنا ملامٹم لجھے ہے۔ میں ذاتی طور تے
کجھ دا جواں سب کچھ کپ صاحب مند ارشاد صوفی سکیں سرکار جو پنجاں خواجہ محمد سلیمان سکیں
دی نسبت دافیش ہے۔

ریاض عصمت ایں جوانے نال او منفرد شاعر اے جیبدی شاعری وچ ایں شہر دی
ملائحت و سدی پچی اے (ایں شہر دے تمام بزرگ شاعریں تے موجودہ عہد وچ وسدے ہوئے
شاعریں نال مفتر) ریاض عصمت دی شاعری دا اے سن اے جو اوندھی شاعری سارے
سرا ایکی شاعری وچ اتنے بے پناہ کوکوں کھی لیں دی پچھوچھ رسمی وچ سکپدی اے۔ اوندھی ہر غزل
داہ شعر اپنے اندر ایں دھرتی دی تہذیب دی کپ نویں دریافت اے۔ کپ اکٹھاف اے جھڑا
بندے کوں اٹھی دھرتی نال نویں سروں سانجھ دی نہست پڑیدے۔ بعض نظماء اپنے کمال تکم دا
اکابر اون ”میں سوچے ہی“، ”قریانی“ دے جوانے نال ہو (2) نظماء میٹے مطالعے دی حد
تینیں ایں موضوع تے ایں زاویے نال کھیں دی کپا ہیں ایں جو جانتاں ہوں فی کھتی۔ جیوں
ریاض عصمت سوئے سلیقے نال ایں خیال کوں اپنے شاعر انہ تکم دی پوشاک پوائی اے۔

شاعری تے کتنا آلا یا وچ سکدے؟ شاعری دا بے آنت بھاؤ کہیں نظریے دے
ٹھنڈھے وچ نجیں آسکدا۔ شاعری تاں بذات خود کپ نظریے ہے۔ شاعری تاں سن اے، خوبیو
بے چاندھی ہے، محسوس کیتی وچ سکدی اے، جذب کیتی وچ سکدی اے۔ میٹے لوڑ ریاض
عصمت سکیں دی بارگاہ وچ میٹے پیارا اظہار ہن۔

عزیز شاہد

کہ نشانی

میں شچاند اہم شاعری کیا ہے۔ شعر کویں لکھنیدن، چھوٹے ہائے میں مریدِ ملیر تے عباس تو نسوی۔ مامے غلام اکبر تے غلام قاسم دے تے مشاعرے سُٹھن دیندے ہائے۔ ہوں چس آندی ہجی۔ کہ مشاعرہ سُٹھن دے بعد ڈھیر ہی سبھ اوندا ذکرہ دیندے ہا۔ جبے ان میں پہلا مشاعرہ سُٹھن گیا ہم میکوں آج وی یاد ہے۔ عزیز شاہدِ ترم وچ ”اے راجہ حسن دا“، غزل نشانی ہجی۔ سرور کربلائی غزل ”اساں ہیں قاسم دی بچ دے کا نڈھی“، بیش غنوار“ والیں دیاں لیباں لڑکدن“، ہبوب بخاری نظم ”پارداواسی گھر اروار آ“، سُٹھنی ہجی۔ کہ مشاعرے دے بعد آؤٹ آئے مشاعرے دی یسک تھی کھڑی ہجی۔ ول پیٹھیں کیا تھے جو میں آپ شعر لکھن شروع کر پڑتے۔ میٹے سامع دات میٹے او ہے ڈھملیر مریدِ حسین تے عباس تو نسوی ہوندے ہن۔ انہیں میٹی ہھر پور حوصلہ افزائی کیتی۔ میٹ اوی شاعری وچ نال گنڈو بھجن لگب بیا۔ میٹی شاعری وچ ویب دیاں محرومیاں، معاشی ناہمواریاں، کماجی بے ترتیب رویتے، طبقاتی تقسیم، انسانیں دے احتصال دے موضوعات دے حوالے میٹے گھرے شعورتے مشاہدے دی وجہ نال ہن۔ میں جیہوڑے سماج وچ ہاں اتحاں اے مسائل ہو جھے علاقیں دی نسبت زیادہ ہن۔ ہوں تے کم کریندے مھصوم ہاں، مل دے بوجھن سیوں والی غریب دی ڈھنی نش دے دھوں وچ رُلدے ہوئے جوان پروردگار تاثی پہنچن دے رستے رُکندا ہویا ملاں۔ عیدِ ڈیباڑے گھنے ہالیں کوں کھہ لیدے والدین ایں سماج دا ہوں وڈا الیسے ہے

جیہوڑے اے ایمیٹے میٹی شاعری دا بالحصوص موضع ہن۔ بُھھ ہی کھتے وانچ دے عذاب میٹے سامنے نہ ہوندے تاں میں وی شیت جاپانی شاعریں واگوں زیادہ تر فطرت دے نظاریں دی شاعری کریندہ ہویا نظر آندا۔ جھوں سک شاعری وچ اپنے تعارف دی گاہ ہے تاں مصطفی خادم سیں دی شادی تے گلیم اتحاں شعری نشت ایچ حصہ گحمد، ڈھیر ساری پڈیاں حاصل تھی۔ پروگرام دے بعد سرور کربلائی صاحب فرمایا ”ابا“ آندے بجھن بجھن تے آپت دی وطی رات ماٹ احمدائی وچ گل پاکستان سراں سکی، اُردو مشاعرہ ہے توں ضرور آویں تے اوہو مشاعرہ میٹے اخوبصورت تعارف نہیا۔ مشاعرے دے بعد ڈھیر سارے ویسی مہمندراں نال تعارف تھیا۔ جیدے وچ خاص طور تے صادق خان بزدار، عاشق خان بزدار، سردار سراج اللہ گورچاٹی، سمیعِ محاز، منور بزدار، ملک خالد مژل، حضور بخش خان گلفاد، ماسٹر رسول بخش، سرور اعوانی، واحد سیم بزدار، استاد نذرِ فیض، احمد نواز خان گلفاد، صوفی تاج گوپا نگ، اکبر خان ملکائی، وکیل نادر، قصور خان دریشک، جعفر عباس بزدار، غفرن عباس بزدار، قصور عباس بزدار، ملک احسان عمران، ملک عبدالارain، ملک سیف نارو، فاروق کھوکھر، ملک پرویز نارو تے استاد حکیم شامل ہن۔

تونہ شریف داما جوں مشاعریں واسطے اختیائی نامناسب ہا شاعریں کوں ہوت کیجا ویندا ہا۔ ڈھیر سارے شاعر تو نے مشاعرہ پر بجھن کلوں کتر اندا ہن۔ میٹے دوستیں بھر انویں خاص طور تے عبدالرحمن سیال، نکیل احمد، محمد جاوید خان پچ (پنچ نیوگریشن پنچ سکول، تونس)، ظہر عباس ہاشمی (خادم جیبلر، تونس) صلاح ہتھی جو مشاعرے بیٹھک پروگرام دی صورت وچ منعقد کر کے لوکیں دے ذہن بٹائے ونجھن۔ ساڑا اے تجربہ کامیاب ریہا۔ چھوٹے چھوٹے پروگرام دوستیں دیں کتابیں دیاں رونماں یاں تے عیدِ ملن پروگرام وی کرویندے رہ، گیجے سے اوندے بعد اسک اکل پاکستان سراں سکی مشاعرہ ہر سال کراوٹ شروع کیجا جیندہ اسلامہ اجھاں تک جاری ہے۔ اساؤے اسی پروگرام کراوٹ ایچ کچھ مہربان ساڑاے

پا نہ بہل بھین انہیں وچوں خاص طور تے خواجہ شیراز محمود صاحب خواجہ عبدالطلب، خواجہ غلام اللہ بخش، خواجہ محمد سلیمان، پروفیسر محمد خان ملغائی، محمد اکرم گورمائی، سردار قرا نزمان خان ملغائی، پروفیسر محمد حسین خان خوجہ، ڈاکٹر مویں کلیم، ڈاکٹر محمد اشرف لگاہ، منظروتو نسوی، ڈاکٹر شعیب قادر تے فاروق حرم شامل ہیں۔

ڈاکٹر طاہر تو نسوی، ڈاکٹر احسن واگھا، ڈاکٹر انوار احمد، ڈاکٹر خالد محمود سنجرانی، ڈاکٹر عمار احمد احمدی، جاوید چاندن یوسف، عاشق بزدار، ٹیہور و ہریجہ، رفت عباس، حمید خان پتائی، احمد خان طارق، عزیز شاہد، ارشاد تو نسوی، اسلم رسول پوری، بشیر غنوار، مہاراجہ، عبایت اللہ مشرقی، چہا گیری مخلص، اشوال، شیم عارف قریشی، طارق نیشن خان ڈاہا، محبوب تابش، رازش لیاقت پوری، عبداللطیف بھٹی، روف خان ائذ، مصطفیٰ خادم، پروفیسر شوکت مغل، حمید الفت ملغائی، باسط بھٹی، بابر اقبال، بابر، سیف اللہ آصف، سلیم انس، سعید رشتہ، طارق حبیب ڈاہا، محمد حسین کلاسر، شیخ افضل، حافظ سہیل بزدار میڈے، ہجھن ہن، میکوں پھوں وہ اماں ہے ساہے وہیں مہادرے جنہیں دیاں خصوصی محبجان نال رہ گئیں۔ ڈاکٹر محمد افضل خان، ڈھاٹلہ، ظفر خان چاندنیو (ڈاکٹر کشاں ایچ اے)، منظور خان دریشک، چاند خان دریشک، محمود ہبے، بشیر گندل، ملک ریاض کہاڑ، سلیم تو نسوی (پرنسپل مسلم پیپل سکول ملتان)، ڈاکٹر عزیز قیصرانی، اقبال خان لاشاری (چلندرن، ہستال ملتان)، ڈاکٹر متاز خان احمدانی، متاز خان گورمائی، سلیم بیکانی، ڈاکٹر احسن اعوان، سلیم صابر، عنصر کھنچی، ساجد مجید طاہر، احمد بخش راکب، رزا ق سالک تے شریف پردیسی شامل ہیں۔

عزیز شاہد تے اصغر گورمائی ساہے وہیں دے محبوب شاعر ہن انہیں نال نیازی مندی میڈی زندگی دار سما یہ ہے۔ میں ایہ گاہ ڈسٹریکٹ سکھداں جو میڈی اے کتاب روایتی سنتی دی وجہ کو لوں دیر نال چھپی ہے بیکر اسلم خان گورمائی، تکلیل احمد، عزیز شاہد، عبدالرحمن سیال، اصغر گورمائی، محمد جاوید خان چچے، مظہر عباس ہاشمی، شیخ نیشن، بھنی اقبال چچے ہوئیں

دیاں خصوصی محبجان شامل نہ ہوندیاں تاں اے نشانی اچاں دی دیر نال چھپے ہا۔ میکوں خوشی ہے جوڑ کے ظلم ذلیل ہاتے درودہ دے خلاف عالمی رنگ تے شاعرانہ تکلم وچ اظہار پہلی دفعہ محفوظ تھیں اے۔

میں اپنے بھرا نویں فیاض حسین، اعجاز سین، منظور سین تے اپنی بیاری اکلوتی تھیں دیں، ڈھیر ساریں بھیتیں دامنوں ہاں۔ بے شک میڈی کی پھوں ساری شاعری اوں نائم دی ہے بھیں وقت ہر کوئی سم ویندا ہا۔ میں اپنی شعری مصروفیتیں تے مشاعریں اچ مسلسل شرکت کریں دی وجد نال اپنے گھروالیں کوں او وقعت محبت تے شفقت جیدے او مختیں ہن ممکن ہے نہ پوچھے سکیاں ہوواں۔ میں اپنی بیگم تے اپنے ہالیں تکلیل ریاض، عقیل ریاض، عامر ریاض، شان ریاض تے فیم ریاض دا شکر گزار ہاں جو انہیں میکوں کڈے ایں ایں ایں گاہ دا حاس نہیں تھیوں ہے تا۔ ناصراف اے کہ او میڈی کی شاعری دی راہ وچ رکاوٹ نہیں بنیئے بلکہ انہیں داتھاون میڈی کے تے میڈی کی شاعری دے نال نال رہ کے میڈی احوال دو دھیند اڑھ گئے۔ ایں امید نال جو اللہ کریں میڈی اے نشانی میڈی کے بعد وہی سوگھی رہو لی۔

ریاض عصمت

کہ شعر

اوکوں آکھیں میڈے کے قرض لہا میں یاد تینڈی محفوظ کیتی
اوکوں آکھیں میں پچھپا چھوڑ یے دیوان اُدھاریں پیسیں وا

حمد

جیں ستری سچ زمانے دی
جیں ڈینہ کوں روشن کیجا ہے
جیں رات کوں ندر عطا کیتی
وَل ندر کوں سوئٹے خواب ڈتے
جیندے ہتھ وچ سمجھ دیاں ڈوراں ڈن
جیں چن دا چہرہ جوڑیا ہے
جیں دھرتی پیار لو جوڑی ہے
جیں جگ کوں رنگ دے سنگ بخشنے
جو پھلیں کوں خوبیو ڈیدے
ہر صورت دے وچ وسدا ہے
جیں عرش بٹائے جیں فرش بٹائے
او خلق ماک ہے میڈا
میں اوندا اونی آدم ہاں
اوندے نال دے نال ہے بسم اللہ

o

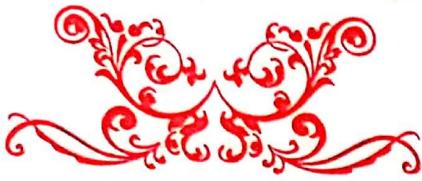
جے پیار پنڈھ اے تاں یار تائی ضرور ویوں
اساں ٹیں اُردوار پار تائی ضرور ویوں

جے کوڑ لیوں تاں زندگی دا سفر نہ مل سی
جے چمچ لیوں تاں ”دار“ تائی ضرور ویوں

ڈسیجھ کیوں ہے جیب خالی اوپال جو تھے
او ضد کریدن بزار تائی ضرور ویوں

تیئن لاءکے جندرے میت کوں ساکوں چھمڑتی ہے
اساں تاں پوردگار تائی ضرور ویوں

ڈسائے نے عصمت تے آخری وقت آہیا ہے
الائیں ہک ادھ ڈیںہوار تائی ضرور ویوں

o

خدائے لم یزيل جئیں ڈیمنہہ بٹایا ہا میڈا چھرہ
اوں ہا سے کار ہر کہیں کوں ڈیسایا ہا میڈا چھرہ

او واعظ ہا، علامہ ہا، او مفتی پھوں معزز ہا
اوں خود خیرات، چنٹ او ڈیکھایا ہا میڈا چھرہ

میں کہیں دی ولیں تاں ہانی و دا ڈر گھیندا ہاں
پتے کتنے سریں توں کہیں دتاں ہا میڈا چھرہ

میکوں کہیں دی ٹخا نامیں میں واپس ڈل کیاں آخر
آچاں آسمان تے شاید بقایا ہا میڈا چھرہ

اے ہی گال اے جوڑدی وارمنہ ڈیکھن نوحیں آیا
تینڈو تاں جانیاں ٹر ٹر کے آیا ہا میڈا چہرہ

میڈے چہرے تے میاں پا کے ٹر گئے ہن اوہے لوکی
جنھیں جبوی دے وچ پا کے کھڑا ایا ہا میڈا چہرہ

O

انجیپ موسم کلھپ کہانی میڈی جوانی
کہیں دے ڈکھ دی کھری نشانی میڈی جوانی

بغیر یتے ، بغیر حختی ، میڈا لرکپن
معاش تھل ۽ چ ری ہوئی رانی میڈی جوانی

توں ہوندی ہانویں مزاد کافر نہال رہ گئے
توں گھیں تاں یاد آئے جہان فانی میڈی جوانی

بغیر تیڈے جیس جذبیں سیت ڑل گئی
کھائیں ٹکری تاں گھن کے آنی میڈی جوانی

میں مر گیاں میڈا پیٹ دوزخ ہے نال میڈاے
نہ کر قبرتے قرآن خوانی میڈی جوانی

اے کیندیاں ہو سن ضعف دھاڑیں وران جنگلیں
ودا کر بیدے میڈی جوانی ، میڈی جوانی

جیں انتقاماً دعا ڈلتی شلا پڑھڑے تھیو
او لوک ساپئے بزرگ ہانی میڈی جوانی

دعا ہے عصمت میڈی جوانی رہے سلامت
جلی ہے سینے ہجر دی کانی میڈی جوانی

0

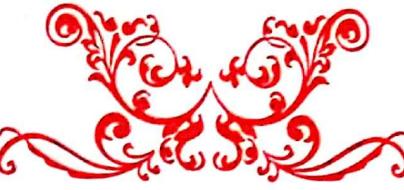
رستے اوکھے لپدان جے کوئی نگتی نال نہ تھیوے
پیار دے پنڈھ عج کہیں داشلا ڈکھ بھائیوال نہ تھیوے

ترتے ہیں تاں رل کے کھیڈوں ڈشن سڑو دے رہوں
لکھڑو نچوں تاں لکھڑو تجھ دا کہیں کوں حال نہ تھیوے

یا وات ساپئیں ڈالیں دے وی تویں کپڑے ہونوں
یا وات ایں کر ات واری اے عید شوال نہ تھیوے

چالیں سودھیاں چیلھوں پار دے مست زناور کھا گئے
پیر فرید ڈیں تے آہلن وات کوئی چال نہ تھیوے

او تاثی اولاد کیتے وی خواہش کرنی سگدا
جے تیئی میڈی دھرتی چایا اہٹی وال نہ تھیوے

و

جیں ولیھے کوئی یاد چیڈی دا موم آنول پوندے
سماں دار بخا چیڈیاں غرلاں گانول پوندے

مور تاں چیڈی ٹور دا چور اے چور نہ سوئے لکن
میں کوڑینداں مور چیڈاں وی پیلاں پانول پوندے

اونا شیخ! کفارہ کیا ہے جے کوئی عبید فیہاڑے
چھوڑ کے عید نماز ان ٹلھے ہال کھپڑاں پوندے

آپ کوں چھوڑ کے چیڈی ذات تے آندے ترس خدا
جیں ولیھے اوچیڈیاں گوڑیاں قسمان چانول پوندے

سماں دے گھر عجیب ایویں وسدے عصمت جیویں کوئی
کچھ گھر عجیب کے راگہ مہار کوں گانول پوندے

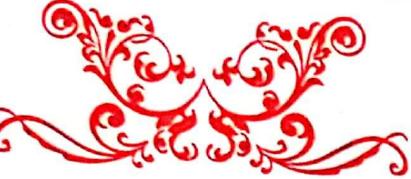
والدہ محترمہ دے نال

حکملی ہے بننے تے بخ دی ہر قطار بمحض
عجیب گال اے برسیں کوں لکدا ہے بار بمحض

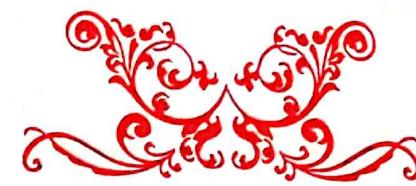
چیڈے رلے راند پیار دی آن رسائی ڈگی تاں
بٹا کے نال کوکلے چھپک دا نہ مار بمحض

غیرب دی ڈھی ایس دور وچ لپٹاں ببر کھن لو
ہمیش سیندی ہے مل دے سارا ڈسناوار بمحض

وپیں سیاٹے برسیں دی دستار وچ کھادی
اسماں دھرتی تے برسر اقتدار بمحض

شانی

24

حسین موسم دی ڈکشی وقت بحال تھیوے
ہوا دی ہیل اچ توں ہولے ہولے اڑا ریوچھن

کوئی سہا گئی سرو نگئیں ڈسیبہ نیز ٹر گئی
مرٹ دے بعد اچ ملین اوکوں بے شمار یوچھن

بے وسی

.....قربانی
کہیں مال دی ہووے
بھانویں کہیں انسان دی ہووے
ہر پک پیٹاں ایٹی قسمت تے
ترج کے آرمان کریندے
ہر پک ڈاڈھا.....
پٹی شے قربان کریندے

شانی

25

و

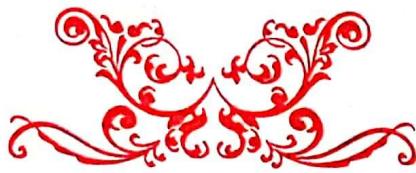
رل کہیں دے نال کھل کے آلانوں دا شکریہ
جانی اساؤی منجھ یعنوں دا شکریہ

خدا دی محل دا ماں ہے میکوں بھٹ ملیئے
آدم تپڑا زمین تے آنوں دا شکریہ

رل دے بدن کوں ڈھیر بلندی نصیب تھی
جانی اساکوں دار چڑھانوں دا شکریہ

کالے لباس پا کرائیں اہل چن دے وچ
کوئی اساؤے گیت یعنوں دا شکریہ

عصرت پنڈ دے تھیر دی دریا دی خرا!
اکھیاں توں کہیں دی منجھ وسانوں دا شکریہ

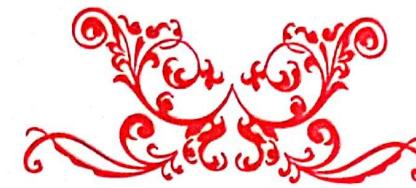
و

میں کھڑھیاں بے گناہ چھانوالاں بتاں میڈے نال رل ونجھ ہا
شکر ہے مل پیش بتاں اے پلکیں دے نال پیال رل ونجھ ہا

اے ٹھیک تھی گئے جوتاں نشدے نصاب ٹھپ کے سنجھل گیاہیں
بتاں جنپڑے ایں نشدے دھوں باج جنپڑا کوئی بال رل ونجھ ہا

او وقت ہامیڈے نال راول ٹریا ہا جنگلیں دو مال گولڑی
ولا ملے شھیت ایں بہانے والا میڈا مال رل ونجھ ہا

اسماں روکھاں بحال رکھیں اساؤے بج میں ہیں سلامت
اسماں گردیں کوں سنجھال رکھیے بتاں برپک لال رل ونجھ ہا

معاش مسئلے دے تھل دے اندر میں رُل پکیاں تاں قصور کائے نی
کوئی خضر میڈے نال ہوندا تاں او وی صحیح گپل رُل دنجے ہا

ثمر ہے پکلے ڈٹائے نہ ہاسے ہویں توں مغور میں ہاں پاگل
اٹھاں میڈی پکپ تے پیر پوندے اٹھاں تیڈی شال رُل دنجے ہا

سکین عزیز شاہد دے حضور

○

اپنے من دی مونجھ بیانوں آئے ہاے
روندیں روندیں یار مناون آئے ہاے

مقصد بھوکیں تے آنون دا اے انت ملیئے
شدت کہیں دا مال چرانوں آئے ہاے

توں بازار اچ ساڑی پولی لائیں تاں ہا
یار اسماں تاں مفت وکانوں آئے ہاے

کتنے جنم اسپاٹے، ساڑیاں کئی نسلان
کہک دی کہک توحید چحاوں آئے ہاے

بچدا گھچدا رزق اسائی قسمت ہئی
لنڈے دا ہر مال ہندانوٹ آئے ہاسے

تے ڈیں تے پیدا کر کیا کیتھی؟
آپو جاٹ تاں نہرتے دھانوٹ آئے ہاسے

رات دی جھوٹی سم گئے ساڑا کیا بُسی
لہنڈے سمجھ دے نال آلانوٹ آئے ہاسے

لپیاں لپیاں موچھاں پُٹے ہگل لا کے
عصرت پُٹے من پرچانوٹ آئے ہاسے

تکیوں ملن دے خیال توڑے ووں اچاں وی
مگر داغ اچ ٹیپے وچھوڑے ووں اچاں وی

ڈھنی میڈی بیسر جسم ساڑے تے لیر کائے فی
ٹیپے تاں لانویں دے لال جوڑے ووں اچاں وی

لگن ہا الزام تاں آگیں نہر ہئن الیندے
إتحاں تاں انسان گوگلے پوڑے ووں اچاں وی

توں آمیڈے کول پیار وی وتر ساکھ کر ونج
وفا دیں کھجیاں تے کجھ گندوڑے ووں اچاں وی

تین ساکوں او بے الک کوں او کٹ کے ہا پڑھایا
اساۓے سر اچ انڈا ہیں دے روڑے و دن آچاں وی

تیکوں ملٹھ دی خوشی تاں لکھتے دی تھی ہے عصتَ
کھڑ و نجٹ دے عذاب ڈوڑے و دن آچاں وی

O

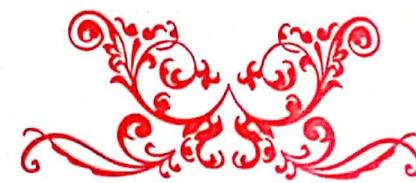
میڈیں سوجیں دا سرمایہ تیڈی تصویر ہووے پئی
غزل دے وچ تیڈے لبھ دی کجھ تاشیر ہووے پئی

اساں فٹ پا تھتے سم کے تیڈے حق اچ دعاۓ یوں
 محل جنڈے دی خیر ہووے تیڈی جا گیر ہووے پئی

توں مل نہ مل جنڈی مرضی بدنا راجھدی خواہش ہے
میڈیں پانہیں دے پلے وچ خیالی ہیر ہووے پئی

اساں گذران کر چھوڑی کرائے دے مکانیں تے
تیڈے سست ماڑ دی سوہنائیں نویں تعمیر ہووے پئی

یا کچھ نہ سزا یوں جو آسی اوکوں مل گھنسوں
وفا وستی دے واسی دی کوئی تقدیر ہووے پی

مپڈی قسم را قاتل سُن تپڈے عصمت دی خواہش ہے
تپڈے ہتھ اچ جیاں تین مپڈی تقدیر ہووے پی

میں اوکوں آکھیئے ختم حجیرا کروں
ضد کریدا ہے ضم حجیرا کروں

کھل آلانوٹ کوں پڑھنی نظراء لگبین
میں تیکوں آہدا وی ہم حجیرا کروں

لفظ حجیرے کوں ذرا رشم بناوں
چم کرائیں کہیں دے قدم حجیرا کروں

دُور دا حجیرا متاں کوئی سُن گھنے
آمپڈے سینے تے سُم حجیرا کروں

نہ ملوں تاں شلا ہک پے کوں بھروں
چا کے ہک پے دی قم حمیدا کروں

توں کریندیں گپل عصمت پیار دی
ہے میکوں روزی داغم حمیدا کروں

وَنْد

توں اصحاب کھف دا کتا
حیڈیاں اجیاں یاریاں

نہ تیئن کہیں کوں سجدے کیتے
نہ تیئن چدڑیاں داریاں

نہ تیئن کہیں درگاہ تے ڈیتیاں
والاں نال پوہاریاں

نہ توں کہیں دے پیریں ڈھنھوں
نہ توبہ نہ زاریاں

خوش قسمت بیس وَت وی پٹھیں
جنت جوڑ پتھاریاں

و

روز لگے ارمان دیاں گاہیں کون کرے
سماں دے سامان دیاں گاہیں کون کرے

واعظ کفر دے فتوے لانوٹ وچ مصروف
مسجد وچ ایمان دیاں گاہیں کون کرے

دھرتی والے اکثر گونگے لپڈے ہن
روہی تھل دامان دیاں گاہیں کون کرے

بھوئیں تے پیر تھرانوٹ کیجے بیکدے نیں
ہٹ کہیں دے آسمان دیاں گاہیں کون کرے

جسم کوں عصمت کھا ہئے ختنے روزی دے
روح دے ریگستان دیاں گاہیں کون کرے

و

کھل دے وگ ۽ چ منجھ قطارن ٹھیک لگے
اپنے سارے خواب ۾ سارن ٹھیک لگے

تائگھ ہٹڈی وچ پڑی دیگر پھس ڈے ہگی
روندیں رومندیں چندر انجارن ٹھیک لگے

نکھڑ کے تیک توں شیخت ۾ راج وی بدلا گئے
بجت پکھیاں دے روز اپاڑن ٹھیک لگے

گو گلے شہر دے وسدے لوکیں توں ہٹ تاں
قبرستان ۽ چ بس دا ہارن ٹھیک لگے

آہدے ہاسے کوئی فر گئے تاں ساڑا کیا
اچ تاں پچ بچ ہکلاں مارٹ ٹھیک لئے

کھلدیں کھلدیں عصمت میکوں آہدا گئے
روندیں روندیں وقت گزارن ٹھیک لئے

نکھڑ گیا میڈا ہم سفر میں اُداس ہامی
ملی مقدر کوں چشم تر میں اُداس ہامی

جنم دی تقسیم ہائی تاں ہن لوک ڈھیر موٹجھے
جنم ملیا ہا تاں خاص کر میں اُداس ہامی

بھلا کے میکوں شہر شہر توں نہال رہ گئیں
تیڈی تلاش عج گر گر میں اُداس ہامی

دہراتے مقوم دیں ونڈاریں دار بلط کائے ناہ
پُنہوار ہائی عید دی مگر میں اُداس ہامی

O

کھڑر کے ڈل نے نگریے تے بھانویں نال رہ گئے ہیں
قصور دچ جیڈے یں نازک آدانویں نال رہ گئے ہیں

توں اپنے کھوہ دانا نواں ڈس اساف ہر کھوہ دے واقف ہیں
اساف یوسف ہیں کجھ عرصہ بھر انویں نال رہ گئے ہیں

اساف توں بے کسی بجاہ کوں تے نالگیں کوں کرانے سجدے
اساف فرعون توں گھن کے خدا نویں نال رہ گئے ہیں

اساٹے کیا وزن پُچھد میں تے کیا بھر تول ہن ساٹے
اساف کلگیں دے موسم ہیں نانویں نال رہ گئے ہیں

اوں محروم راز عصمت نال رہ کے وی آلا یا محیں
ایوں لکپدے اساف اپنے پچھانویں نال رہ گئے ہیں

ڈی خوشی نال جیڈے خط کوں پڑھن پیو سے
نگی نہ ہائی حالی ڈک سطر میں اداس ہائی

اُنیں تاں عصمت ڈینہوار تج ہمکلیج گھنیں بہتر
یقین کر صرف عمر بھر میں اداس ہائی

اے پاگل جسم بہر دا بار منکسی
تے سر اپٹے کیتے دستار منکسی

قسم رب دی! توں میڈے نال رو دیج
میڈا سانوں والا ایبار منکسی

میڈی وتنی دے لوکو نہت رکھئے
میڈا قائل کڈاہیں تکوار منکسی

بیکر ہے پیار تاں پازیب چمی
بیکر ہے عشق تاں گمر بار منکسی

اساں ہیں نحیک، اپٹے مجرے لو
سیجا وات گوئی یاد رنگسی

میڈا حصت غزل میڈی نا مطلع
میڈا مطلع وی کجھ اشعار منکسی

آدم

جنت دے وچ بیدا تھی کے
اٹھی لاح رکھانویں.....داشہ توں نہ کھانویں
جھولی دے وچ داشہ پا کے
آپ کوں پہہ تر ساویں.....داشہ توں نہ کھانویں
جنت وچ شیطان دی ہوندے
آپ کوں آپ بچاویں.....داشہ توں نہ کھانویں
بھوکیں تے ملدے بھوگ پر ہوں دا
خواکوں سمجھاویں.....داشہ توں نہ کھانویں

0

سفر ساری حیاتی دا ایویں یزدان لکھتاں ہا
اوندی لکھ عج منانع تے میڈ و نقصان لکھتاں ہا

تیس لاء کے کفر دا فتوی وڈا نقصان کیجا ہے
اساں مندر توں فارغ تھی کرائیں قرآن لکھتاں ہا

اساڑا اتل بہن تے رُس و بھر ساڑا ضرورت ہائی
تیکوں مسکین ملٹاں ہا اساں دیوان لکھتاں ہا

جنم توں دی ہوں پبلے جے تھی تسمیم قسمت دی
تاں ہر یک آدمی کوں صاحب ایمان لکھتاں ہا

تپڑ و خط پٹچ چمچاں تاں والاے یاد آئے میکوں
ریاض عصمت لکھا ہانی تیکوں میں جان لکھتاں ہا

اساۓے جسم قبریں داس دم آسان تے رہ گئے
ایوں لکب دے جبوں چھچھا جنم آسان تے رہ گئے

اساں روزی کریندیں ہوئیں کوں موت آسان تے گھن گئی
اساں سمجھے بقايا کوئی کم آسان تے رہ گئے

میں سورج چندر کوں ہر روز پڑھاں تاں خیال آندے
پتے کیندی جدائی دے زخم آسان تے رہ گئے

کہیں آسان تے کیتی خطا بھوئیں تے بھکایا گئے
تم سارے میلے بھوئیں کوں کرم آسان تے رہ گئے

ہولیندیں ہوئیں شکیوں عصمت ڈھاہاں سردے بھر کھوہ دعوی
میڈا عجتی مگر تیڑے قدم آسان تے رہ گئے

اصغر گورمانی دے نال

0

تائگھ تیڈی وچ نیر وہیرے دامن تر وی شامل ہے
تیکوں ڈل ٹکری دی سک ایچ آکھ دا شروی شامل ہے

جیرھے ایچ دی پول نجس سپکدے ہے یک گونگیں دی وتی ہے
ڈکھ تاں اے ہے اول وتی وچ میڈا گھروی شامل ہے

اے وی ایچ اے جیوں جگ دے ہر کب موڑتے دیہہ پتھے
دیہہ دے خوف ایچ کوئی اندر دا اپٹاں ڈر روی شامل ہے

بندیں کوں کستافوٹ والا دوزخ دے وچ جاہیں یکی
توڑے اوندیں نیکیں اندر ایچ اکبر وی شامل ہے

سانگ تے سردا میلہ پیکھن لوک بزار اچ آ جئے ہن
ایوں لپدے ہر ہک سانگ تے ساڑا اسردی شامل ہے

سلاہے عصمت چیندے جی پئے رلڈے ہن فٹ پاتھائے
تپڈیں مر گھیں دیں قبریں تے سنگ مرمر دی شامل ہے

میں کیا ہاں میڈی اوقات بھجارت ہے
لپٹے لب تے بے دی تات بھجارت ہے

پل کوں سودھن والے سدھ لہہ پوون ہا
سارا ڈنہبہ تے ساری رات بھجارت ہے

میں کیا چالاں کہیں دی قامت کتنی ہے
میڈے کیتے میڈی ذات بھجارت ہے

خواب ڈٹھے ہک پاسو میکوں موت ملنی
بے پاسو تپڈی بارات بھجارت ہے

O

رولیا مسافر سفرِ سیاحی اُخیر کپ ڈے نہ
اساپنی راہ تے چراغِ جلسی اُخیر کپ ڈے نہ

چُک سوچیں کوں رات کالی لکا نہ سکیں
اساپنی وھری تے بھنگی اُخیر کپ ڈے نہ

اساپنیاں آہیں فلک دوسفیری تے ہن روائے
توں پیاسھیں آسمان بلی اُخیر کپ ڈے نہ

اوچور گئے وقت اوں کنوں انتقام گھنسی
اوڑ پیا ہے تاں آپ ولی اُخیر کپ ڈے نہ

اوٹھس پیارِ ایج دی دو دکر کے گریا ہے عصمت
اے دودھت داوی یارِ سیاحی اُخیر کپ ڈے نہ

تین آکھیا ہا سونہ دے چھ جذبے ہن
چھ مُحمدیں تاں کل کینات بھارت ہے

پہلے موسم عصمت ساڑے چھرے تے
واہنی پی اے نہر فرات بھارت ہے

ہال رہ کے وی دور تھی سپدے
کہیں نہ کہیں دا قصور تھی سپدے

اساں پک ہئے کوں جو گولیدے بیس
تیڑا ساڑا ادھور تھی سپدے

او منیسی میکوں تاں ایں سمجھیں
اگ دی بیگ تے انگور تھی سپدے

جیڑھا کوہ طور نور توں سر ہئے
میٹے نیتاں دا نور تھی سپدے

آج وی جیکر کرم غفور کرے
آج وی کہیں دا ظہور تھی سپدے

چھے کپڑے میٹے جو پیلے تھے
چپڑی نالھی دا نور تھی سپدے

بہراٹے دے سوچ کے لٹیں
نگ دا وی ٹھٹکوار تھی سپدے

ایوں کھلدا نہ ڈیکھی عصمت کوں
اے وی زخمیں توں پور تھی سپدے

نہ سوچ سفری دے نال ہانی نہ کہنیں سیلی دے نال ہانی
میں بھل کر ایسیں موکبیں دی بھیر عج خزاں مریلی دے نال ہانی

توڑے جو یہ آج دارہ گئے تے مال پٹکے تے سردارہ گئے
میں کر کے پلے کوں اللہ ہلی اوں یار ہلی دے نال ہانی

توں بھل کھلیں تاں بے طل بچیدنے لیں کوں گل تاں کون بیدے
وڈا حوالہ تاں زندگی دا تیڈی ہولی دے نال ہانی

او موت گل نال لا ہکیا ہے، قبر تے کتبہ لکھا ہکیا ہے
میں "یار ہلی" دے نال رہ کے دی "سیند میلی" دے نال ہانی

توں یاد کر لپاں باغ آنون تے نال عصت دے ن آنون
میں کر کے اکھیاں گلاب اوں ڈینہ کھڑا چنیلی دے نال ہانی

قربانی

اساں تو فضلیں دے موسم کوں
جیسیں وسلیے پاریں چینے تیں
ہر گھر ایچ ڈیشیں لہندیاں ہن
اساں بھنڈرائیں لیک چھوپیدے تیں
بھنڈل کھیں ہوئیں بھنڈریں دے.....
ول خون چوکاٹھ تے لیدے تیں
وے بے دیں ڈیجیں ڈیشیں کوں
اساں لپٹے جاں ڈیسندے تیں
ساپڈی ہک قربانی تھی گئی اے

مپٹے دل کوں کوئی بھاندے مسافر
پتے دل عج کڈاں آندے مسافر

اوپٹے سارے نوح بھل ہیا ہے
تپٹے سہرے دا گاندے مسافر

چڈاں مردے تاں بس چپ کر کے مردے
وڈا روندے چڈاں چاندے مسافر

کھڑی ہے آدمیت سر جھکا کے
کوئی عرشوں پیا ڈھاندے مسافر

توں رُس پیش تاں اوکول آکھیں وے عصمت
تپٹے ہاجموں وڈا ماندے مسافر

اساں ڈھیر ڈریے ہوئے لوک ہے
اساں گھوٹ چڈاں پر نیندے ہیں
اوندے ہتھ تکواریں ڈیندے ہیں
ول گھوٹ تے اوندی بُری کوں
رت واگوں مہنڈی لیدے ہیں
اساں ڈیشیں کوں ڈکھلیدے ہیں
سپڈی یک قربانی تھی ہگی اے

چڑاں کوئی رُت سہانی یاد آئی ۽
میکوں تپٹی کہانی یاد آئی ۽

ڈٹھے چوڑی دے چاندھ دا میں جوین
تپٹی الہر جوانی یاد آئی ۽

میں انگلیں دے ہنارے جو کلڈ ہیے ہن
تپٹی مندری نشانی یاد آئی ۽

کرائے دے گھردے وچ گذران ساپڈی
مکان ۽ بچ لا مکانی یاد آئی ۽

ودا کنڈ دے پچھوں پاڑیا ہے چولا
کہیں دی مہربانی یاد آئی ۽

بیال یاداں تپٹے عصمت کوں ڈھیر ۽
تپٹی وی یار جانی یاد آئی ۽

زندگی دے وچ رہ گئے رو لے پھوں سارے
اساں وی تاں ہا سے بھو لے پھوں سارے

تاں بھر انویں جھنگیں بالل تاں ویاں
میڈے کولوں ہو فون چو لے پھوں سارے

اوندے منہ تے پکو تل ہا سوہنائ ہا
میڈے منہ تے ہمکن تو لے پھوں سارے

سندھو نیک ہگئے گھڑے خالی ہل آئے ہن
کونجیں دے وی آئے ہن ٹو لے پھوں سارے

سانوٹھ مہینہ تے چیاں دا چلکار جو تختے
کنٹھے تھی کے آئن مو لے پھوں سارے

چٹپے گھر دے تاں اچیاں ماڑیاں ہن
سہپے گھر دے تاں ان کھو لے پھوں سارے ہن

چھوٹے ولٹھے سکھنڑیں پنل نی ملڈی
رکدے ہا سے جیب وچ کو لے پھوں سارے

کر کے او لے تل و سدیں وچ کب ہے توں
تحمیدے ہا سے او لے گھو لے پھوں سارے

عستت ڈھولا تاں جو ہوندا ہا سہپے
گپنڈے ہا سے پیار دے ڈھو لے پھوں سارے

ماہ وھر تی دا سینہ اکثر پائی منگدے
روئی تھل دامان دا منظر پائی منگدے

میڈے پر کوں محرومی دا ہے احساس ہٹن
توڑے پول نجیں سپید افرار پائی منگدے

میڈے سندھریں پر ہزار ہے میڈا
میڈے سن دے اندری اندر پائی منگدے

وھر تی چائی سرتاج دو ”تریت“ خلکھ بھیجا
”بختو“ بکھ توں مر گئی ”کوڑ“ پائی منگدے

میں ہاں روزے دار گرمیڈے کو لوں ہٹن
لختے لختے میڈا افسر پائی منگدے

میں ہاں عصمت تھل دا واسی کیا ہے یوں ہا
مَنْ مَنْدَر دا حاصل مصدر پائی منگدے

o

مل کے نکھڑن صنم ضروری ہے
ایں حیاتی لو غم ضروری ہے

مپڈے سے بھدے دی سرخروائی کیتے
حیدا نقش قدم ضروری ہے

میں نہ ٹوڑا جنم جزیرے توں
لقطع گن” دا بھرم ضروری ہے

چے جذیں دی شاعری کیتے
کون آہدے قلم ضروری ہے

پلار حبیوے بختر تی گوہا
تکیں آگھیا دئی تم خردی ہے

پلار والی قسم تلتے تے
جان! جبڑی قسم ضروری ہے

مپڈی قست دے خم کڈھٹ کیتے
تکچیں ڈلھس دا خم ضروری ہے

لوگ مکر نہ تھی وہجن عصرت
تکڑا پرده قسم ضروری ہے

مجرما

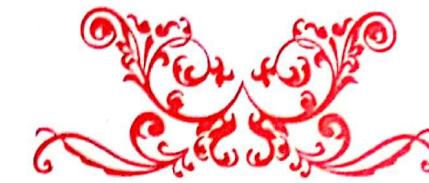
دل تے کئی ورھیاں دے صدے
آکھیں وچ جگراتے
لکھرو میں نہ پاتے

محیں آلے پندھ کرویدن
چڈاں اتنا چاتے
لکھرو میں نہ پاتے

آکھن والے آہے رہ گئے
ڈھے رہ گئے ڈاتے
لکھرو میں نہ پاتے

چڈاں اپنے بیر ہی کائے نی
آپ کوں آپ سُنجاتے
لکھرو میں نہ پاتے

ہر پک خواہش حضرت بن، گنی ہر حضرت سدھراندی، گنی
وت میکوں وی روونوں آ گئے یاد کہیں دی آندی، گنی

میں وی تکیوں روک نہ سکیم او کھے تھیوں علم نہ ہا
توں وی میکوں ہلٹن پے، گنیں صرف طبیعت بھاندی، گنی

اندر ساڑے ہاڑ مہینہ پیکھے کے دل کوں روونوں آئے
پاہروں انجھس سکر گھل پئی ہنچ پلکیں تے جاندی، گنی

پریت ہجی چٹے ڈندیں دی ہب اچے لوکیں روں کھڑوں
تکیوں سونا راس نہ آیا ساڑے ہمکوں چاندی، گنی

میں آ کھیئے ایں دل دریا وچ ہنبوں ہن توں رج کے دھاں
دل توں حسرت اوڑھی پاتی آ کھیاں توڑیں دھاندی، گنی

میں نکھریاں تاں پچ کر پھاں عصمت سنیں دے ساتھ کنوں
نکھری کوئی ظاروں سنیں دی دور توڑیں ٹرلندی، گنی

کون ہے جیرھا مال چراوے پیشیں کوں
کہیں دی تانگہ اچ دل وندلاوے پیشیں کوں

ہیر دا مال اے مل پووے یا نہ ملے
پچ رکھدا ہاں روز پڑھاوے پیشیں کوں

ندر اُکھڑی سر تے کالی رات ہوی
شالا کہیں کوں ندر نہ آوے پیشیں کوں

ہٹ تاں ویلھا ڈک ہے کوں ملکیدا چے
کوئی نہ ساڑے تال الاوے پیشیں کوں

سَتِ شام دی سچ تے سَمْ گئی رومندیں ہوئیں
ہُٹ کوئی نہ اُٹھ ڈرکاوے پیشیں کوں

عصَت ساکوں ساول ٹکرٹ آندا چے
آکھ صبا کوں پھیرا پاوے پیشیں کوں

اکھیاں ڈھو میلے جو ہا میلے دا ڈھنگ کیوں لگے
سیجیں سُتی دا کیا تھیا سینگیاں دا سنگ کیوں لگے

میلے اندر تصویر ہجی راجھے دے سنگ پک ہیر ہجی
اوہیرتاں جھنگ چھوڑ گئی، راجھے کوں جھنگ کیوں لگے

ہا کون کیندا ہم سفر، مہندی لو ڈے خون جگر
پچھدا ریبا ولدار کوں مہندی دا رنگ کیوں لگے

خوشیاں اندر، توکیں اندر، خوش بخت جھنگیں لوکیں اندر
عصمت نقیریں وانگ پک زلما منگ کیوں لگے

چپ ۽ چرل ہنے خواب خیال آلایا کر
بندے ویدن ٻُکھ بھائیوال آلایا کر

سپاٹیں کئی نسلیں کوں روزے صدیاں توں
سپاٹے نال وی عید شوال آلایا کر

سامنے گلوڑ دا بجھ ہے اپنے جو بن تے
سرتے پا کے چج دی شال آلایا کر

شہیت ملے کئی ڳھرو راز حیاتی دا
پل کوں آکھو صدیاں نال آلایا کر

تپے سامنے ساہیے چھوٹے قدڑے سدن
خوش تھی پوندن نکوئے ہال آلایا کر

رس پونٹ دے خطرے توں نہ غافل رہاں
ہٹھ عج پا کے لال رومال آلایا کر

سائیں دی بھوت بھیں ہوندی اصطہ مانوں دی
چاٹ کے ساکوں رُلدا مال آلایا کر

یار دے منیوے ہن
مونجھ دے مریوے ہن

راتیں جاگ پوٹاں
خواب دے ملکے ہن

رات رو دھانوٹی
عاشقیں دے شیوے ہن

لکھ، ابھر تے جگراتے
موسمیں دے میوے ہن

صرف تھڈا کھل پنون
درنجن دے تھیوے ہن

یار جیرے ہن عصت
تھڈے نام لیوے ہن

خمر دا حال سٹایا ویندے ہوں چرکس
سڑپے نال آلایا ویندے ہوں چرکس

سڑپے وارثند قبی ہوں یعنی دوئے ودن
تمبوں ساکوں دفنایا ویندے ہوں چرکس

میں ہم سایہ اپٹے ہے لے گھر دا وی
گھردے وچ سایہ ویندے ہوں چرکس

شام غربیاں اپٹا کم کر ویندی ہے
صحن یعنی چدر لہایا ویندے ہوں چرکس

اتنی جلدی چھوڑ نہ ساکوں تید ۽ چ رکھ
پکھیاں کوں آزمایا ویندے ہوں چرکیں

تائنگھ تناھیہ بیندے یں اپنی وال مٹاں تھیوں
ہلیں کوں پر نایا ویندے ہوں چرکیں

محرومی

میں سوچے ہی
میں

وڈے لئے کیوں پینداں
ہوں جلدی روٹی

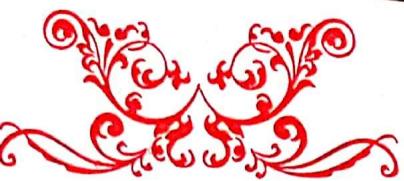
کیوں کھانداں

میں سوچے ہی تاں
سندھ پی اے

کوئی کال دے موسم چایا ہم

یا اے وی ممکن تھی سپدے

کہیں غاصب دا ہمسایہ ہم

0

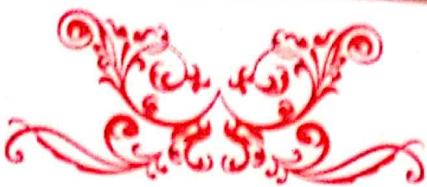
لوک لیدن پیار وچ الزام جتنا تھی ہے
رو ہیا کر توں ذرا گنمam جتنا تھی ہے

آج متاں بُجھ توں کھڈوٹے کھا وچاں کل کھپسوں
بُجھ ڈے آتا میڈو آج شام جتنا تھی ہے

اپنے سوچیں دی جرا وچ کے توڑیں لکساں دوا
بُجھ تکھیں معراج دا پیغام جتنا تھی ہے

تپڑی نسبت نال شہرت مل ونجھے معراج ہے
کر اسکوں پیار وچ بدnam جتنا تھی ہے

میں چلو گھولیا وچاں تیکوں متاں عصمت ملے
کر میڈی وحشت کوں شہر اچ عام جتنا تھی ہے

0

نہ گھر ہا نہ ٹکائے ہن اساؤے
تلیئے چہرے نماٹے ہن اساؤے

اساں لپٹو گئے ہے او آپ تر گئے
پتے بھیں مہائے ہن اساؤے

اوندے دالٹے اوندے کمکے سیائے
اساں کہیں دے ن دالٹے ہن اساؤے

جے ڈیکھائیں خوش ہاں مل کہیں ہے دے ہون
جے ہاں ہن پیرو رائٹے ہن اساؤے

اوندے سہرے بٹا کے راہ پھلنو سے
بھسین وچ محل گماٹے ہن اساؤے

اساؤے بھائ تے آیا ہا عصت
اوکوں بھائے نہ بھائے ہن اساؤے

پڑنہ
مرنہ
 منتال
کرنہ
درگوں
پھرناہ
میل پو
ورنہ.....?
ساکوں
دھرنہ
زندگی
ہر نہ
عصت
زرنہ

اسلم خان گورمانی دے حضور

o

نہ ور نیلام کیتا ہے نہ گھر نیلام کیتا ہے
چمن متروکہ ہا تھی وا پر نیلام کیتا ہے

عزیز مصر توں اٹھی ڈیکھا نال خوش ہانویں
سپئے شہر اچ میدا الحب جگر نیلام کیتا ہے

جیسا کھلادیوچ نورے بڑوی گول ویچ ہوئے
ختم تھے نور جس دلھے بشر نیلام کیتا ہے

شجر دا ہر شر مجبور تھے بازار ویکھ آئے
لہاس عرصہ دی تاہ گذریا شجر نیلام کیتا ہے

کوئی جو گی، کوئی شاعر کوئی فنکار ہے بھانویں
إتحاں کئے زبانیں وا اثر نیلام کیتا ہے

بریا کاری دے بجدیں وی تجارت عام ہے عصت
إتحاں جنت کوں وچکا ہے شر نیلام کیتا ہے

یاد یاد رُشی ہجی
زندگی تاں گھٹی ہجی

کل ہجت نویں آیا
پونے دی چٹی ہجی

رات یاد ہجی تینی
رات دی تاں کٹتی ہجی

مال تال وچلاں ہا
جبوک تال پٹتی ہجی

نہر اٹھی شیکھیں دی
ببر دے نال کھٹھی ہجی

اتھ کیپاں اندر حارا ہے
روشنی دنی سٹھی ہجی

بل کرائیں ریاضِ عصمت
مونجھ مار سٹھی ہجی

من اچ مونجھاں اکھیاں جھر دیاں رہ ویندین
ہوندین یاداں نال وسر دیاں رہ ویندین

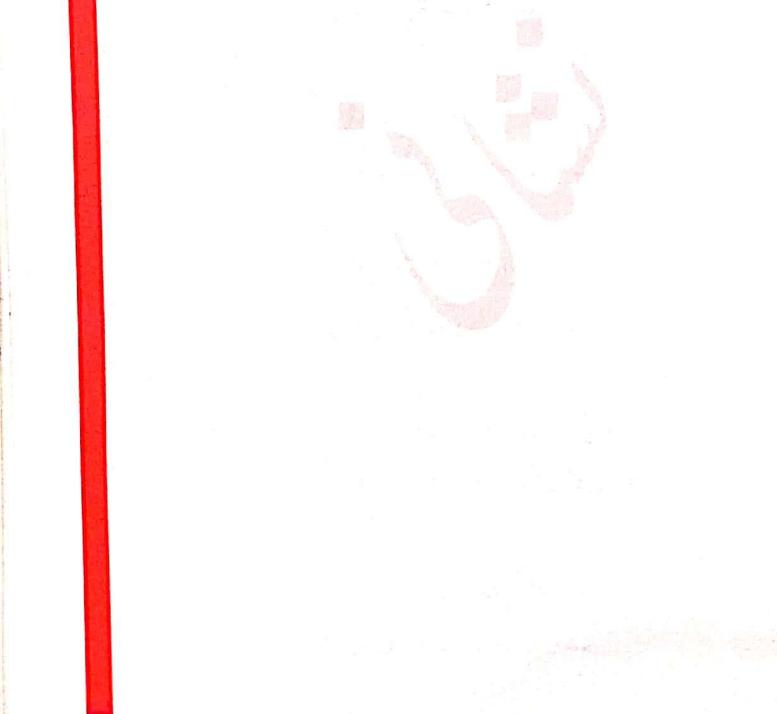
اتاں ظلم تاں جاگدی اکھ دے سامنے تھے
خواہیں دے وچ نسلائیں پڑ دیاں رہ ویندین

ساه دا بار پئیدے جیدے جسمیں کوں
ساه دے با جھوں لاشاں تر دیاں رہ ویندین

مونجھ دا موسم سک دا سانوٹ رل مل گئے
اندرو گرمیاں، پاہرو سر دیاں رہ ویندین

کیا تھی پیا جے راجھے چال وٹا گئے ہن
جمگ اچ ہٹن وی چنور دیاں پردیاں رہ ویندین

عصمت یاداں کجھ من موئیں لوکیں دیاں
مر پنوں اے دل وچ "مر دیاں" رہ ویندین

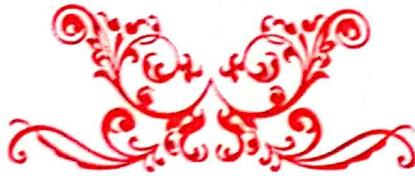
کالے کوٹ

سندھ فی کیندے آکھیے لئے
سندھ فی کپڑو چندے آئے

حق انصاف پریوانوں کیتے
کالے کوٹ عج بندے آئے

ساؤا لیدر ناق ماریا
کالے کوٹ اع سازش تھی

کالی کورٹ نے حکم ٹھایا
پھاسی والے پھندے آئے

0

حیاتی کوں سم دا بار ملداے
جنائیں دا سمندر تار ملداے

میڈا ماںک اے کینجھی سرزین اے
اٹھاں ہر شخص پہلی وار ملداے

جنائزے نال خلقت ڈیکھے سوچم
مرن دے بعد کتنا پیار ملداے

جھٹاں پھپدی ہے مفلس دی کہانی
وڑے لوکیں کون اخبار ملداے

جموٹھے تاں ”واز“ کوں نھیں پُرکھیاں
کھپڑھے تاں ہار کوں نھیں پُرکھیاں

جل مناؤں سانول کوں چیریں دھد کرامیں
ایں دفعہ دستار کوں نھیں پُرکھیاں

مئیں ہے یوسف وے آگو چاتی حرم
نصر دے بازار کوں نھیں پُرکھیاں

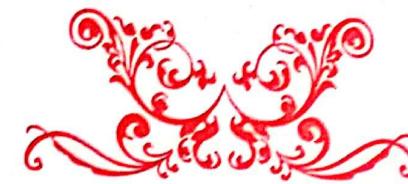
جھے طے روزی سفر کری اسائیں
پار یا اروار کوں نھیں پُرکھیاں

ہر یک اعتبار بے اعتبار لگدے
حیڈی طرفون جڈاں اعتبار ملداے

جویں توں آن ملدیں یار عصمت
ایویں یاریں کوں کائے نی یار ملداے

ڈیکھنے جو اتحہ امن ہے کیماں
میں کہیں بیمار کوں نہیں ڈیکھاں

پیار کوں عصمتَ ولا بجدہ کروں
ہگل آتے تکوار کوں نہیں ڈیکھاں

0

جپڑی سِک وا سفر سارا کرٹ وا فیصلہ کیتے
اساں جیتی ہوئی بازی ہرٹ وا فیصلہ کیتے

تیک آکھیا ہا ولا میلوں اوہا ہک آس ہے ورنہ
میں کئی داری جپڑے شہر اچ مرٹ وا فیصلہ کیتے

اساڑی تِس دے پوکھے نال یوسف لُر کدا آندے
اساں کھوہ توں جپڑاں پائی بھرناں وا فیصلہ کیتے

جیدی الھڑ جوانی کوں ڈریندی بردی چاندی ہے
اوں اپٹاں ڈاچ خود کشنا کرٹ وا فیصلہ کیتے

جپڑاں وی بھر دے دریا دا پائی تار تھے عصمتَ
جپڑیں یادیں دے تو لھے تے ترٹ وا فیصلہ کیتے

کائے نہ ہا سے مر گئے ہا سے ہن جئے
میں بچر زندگی دا اعلان کروں

جئے یادیں نال کروں کوئی ٹھل کاری
شعر بناوں ول شعریں دا دیوان کروں

کہنیں کہنیں وليخے عصمت ایوں دل آہے
جان ایٹی دا دشمن ایٹی جان کروں

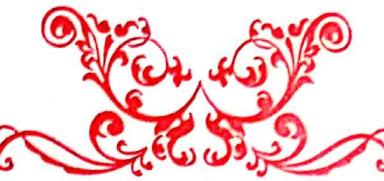

سچھل سوچاں دل دے وچ مہماں کروں
چے جذبے سوچ ایٹی کوں دان کروں

یادت گوڑی سوئی چڑھ کے جھوٹے کھاؤں
یا دت اپٹاں ہوں سارا نقسان کروں

تھل ایچ سیساں آمدن یوسف نہیں آندے
دل پٹھے دا مارو تھل کعنان کروں

نیزے دی ہر نوک توں بر پچاولی لیھوں
ڈل پک واری نیزے تے قرآن کروں

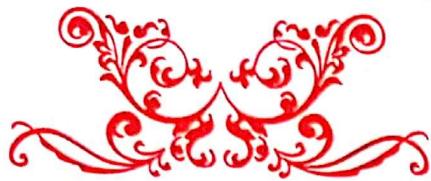

دل دے وچ بے آنت نظارے وسادے ہن
سیک دی تج تے خواب کنوارے وسادے ہن

ہپر سیلان راہیں رُل کے مر گئی اے
راجھن ہوریں تخت ہزارے وسادے ہن

کہیں کون راہ اچ روندا چھوڑ کے گرویندن
اتخھے لوک وی ساڑے پارے وسادے ہن

بچ دا چٹے ڈسنبہ کوں روہ اچ قتل تھیا
ہٹ آسان تے چندر ستارے وسادے ہن

ساڑا خون پینہ اپٹے کم لا کے
ایں دھرتی دے راج دلارے وسادے ہن

کہیں اخبار دے ہک درتے تے لکھ چھوڑیے
عصت ہل گئے باقی سارے وسادے ہن

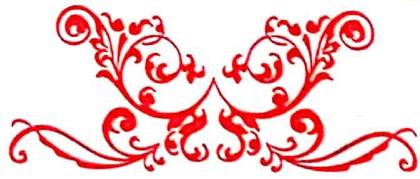

لب تے سانول دی ڳال ره ویسی
موج مستی بحال ره ویسی

غیر چاڻن تے دير پئے چاڻن
ڳال یاریں دے نال ره ویسی

توں ہے گُر پیش ٿپڈے ڈلن ٿاڻی
حسن والیں دا کال ره ویسی

توڑے جتنے جواب ٻلِر ہے
بک دے لب تے سوال ره ویسی

توں نہ آسمیں تاں یار صدیاں تیسیں
اے وچھوڑے دا سال ره ویسی

پڑھ کے ”جمی“ عزیز شاہد دی
ساؤچے پیریں دھماں ره ویسی

اپیاں رویاں بحال رکھاں میں
مپٹے موئندھے تے شال ره ویسی

اوندے بچے تیس حکم سلامت دن
مپٹی عصمت بحال ره ویسی

ست رنگ

(مکیں اقبال ہو کر دے حضور)

اساں نگتی زلے زلے
تینڈیں قد میں پس بوا کے
ہگل "بنجوں دے ہار" سجا کے

ڈکھ دی نجت "دے کا نڑھی تھے میں

پیار دے پندھ اچ دل زندگی دا
"ورقة ورق ذخني" کیتے
اپٹے دل تے پیار تینڈے دے

سرد روئیے
"کالے روختے چٹی برف"
دے وانگوں رہ گئے
اساں نگتی!
مونجھ تینڈی دے مارو تھل اچ
آپٹی سک دا
"لیل ولیر پچھانوں" کیتے
وَل وی سانوں دھکڑے دھوڑے
ساؤے نانویں
تون "اٹھوان آسمان" ہند انویں
وَل "بے آنت" سہڈ اویں

0

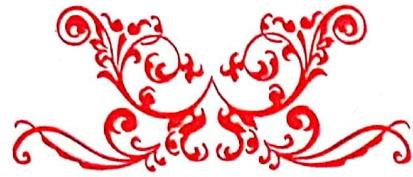
اساں لوکیں کوں جھیڑے دیاں نہ ہئن سُٹوانوٹیاں گاہیں
ولا سانول ڑالے ڑل کے کروں من بھانوٹیاں گاہیں

توں گاہیں کر کے ڈپوندیں ایں دل توں گھن کے اکھیاں تیں
میڈیں نبواں دی چھل دے وچ مریندین دھانوٹیاں گاہیں

اوں کاؤڑ نال آکھیے نال میڈے نہ الایا کر
میں ھجور کھل کر ایں آکھیے نہ کر کھلوانوٹیاں گاہیں

میکوں روٹوں توں ہنکیدین ولا ڈت آپ کیوں روڈیں
میڈا من خمار سُٹدا رہ کریدین سانوٹیاں گاہیں

میڈے کولو وڈے حال ۓ ن توں عصمت نال چل میڈے
مليا من خمار جیں دلخے میکوں نی آنوتیاں گاہیں

0

تن خچیں من پرچیں ہک پر دیں
ہک ڈیں ہمہ آخر موچھ لہیں ہک پر دیں

پیار دی راہ تے زل دیں زل دیں توں جو ملیں
تیڈی راہ تے جھوک بیشی ہک پر دیں

ہکلاں ڈیکی جا گپدے لکو ٹردے راہ وو
سُٹرے لوکی آن جگیں ہک پر دیں

شمیت کہیں وتی دو جانی پھیرا پادے
ہر وتی وچ باغ ریکی ہک پر دیں

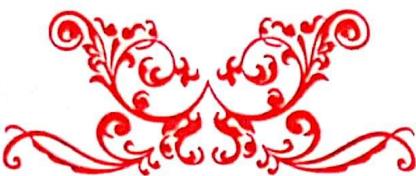

108

اٹھی سوہنی ہیر دا درشن پانوں سانگے
راجخا بڑ کے مال چرمی کہ پردمی

سندھیں کیا حالات ان عصمت چپ جوراہندے
گونگا ہے تاں آپ الیکی کہ پردمی

109

0

پیریں بھوئیں جے جان سلامت
سرتے ہے اہمان سلامت

بڑ ہگی موت مقدر ساڑا
اچ تیس ہے شیطان سلامت

فتے لانوں والے لوکو!
راہوں ڈیو انسان سلامت

کوں کوں ساڑی ریزہ ریزہ
من دے وچ ارمان سلامت

110

روح دے روگ نہ پال اتھاں تاں
میں راہندے لقمان سلامت

عصمت زلدا زلدا راہسی
رکھی تپڑی شان سلامت

0

تحمیدے ہن کیوں نیناں چل کوئی سوچے ہا
بندے ویندن مونجھ چل کوئی سوچے ہا

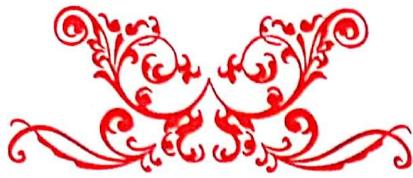
علم تھیا جو دھرتی غاصب لوک دشے
اے بھکر ہے ج تاں ول کوئی سوچے ہا

کون وپیرا ہار دا آن کے سکن تحمیدے
کون ویندے ہاز دے مل کوئی سوچے ہا

اے وی رج اے میں اٹھی اوقات محلیاں
مٹے کیجے او وی بجل کوئی سوچے ہا

111

0

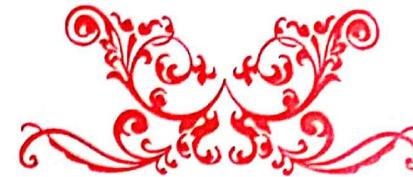
او پھر والا پھردا کیا سُچنے
اساپنی چشم تردا کیا سُچنے

حیدرے موٹھے تے چڑھ آسمان پُج گئے
اول زلے ہمسفر دا کیا سُچنے

اول آجر میڈی محنت دا چر سوچے
میڈے وہندے پھردا کیا سُچنے

حیاتی توں حیاتی ، ڈل حیاتی
کوئی لمبے سفر دا کیا سُچنے

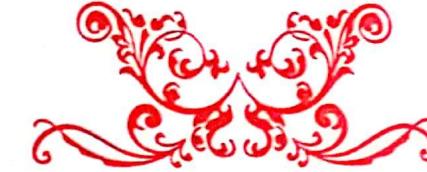
فلک دے پار ڈسے ٹور جیرها
زمین آلے بشر دا کیا سُچنے

جوک دے واسکن اتنا آکھ کے جھوک لڑائی
گھر ویندن دریاویں ڈل کوئی سوچے ہا

اساں کنڈوڑی عصمت نہ ڈلدے
سہاپنے کیتے جیکر کل کوئی سوچے ہا

0

کہن کہن ویٹے دار سپرے کوں کجھ کجھ ویلا تھی کھڑے
ویڑھے دے وچ موسم سارا مسٹ نیلا تھی کھڑے

پائٹ لاء کے کھو تے پک پہنہ مسٹ دھنوٹ جو آئی ہانویں
اوی پہنہ دا اس سرگ دا رنگ پیلا پیلا تھی کھڑے

میں تاں کجھ حالات دے پھیراچ پھر دیں نسل و نسل تھیاں
اے گروش افلاک بے کیا انساں جو یلا تھی کھڑے

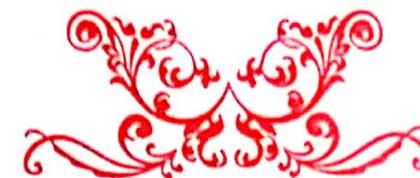
ڈھنولا مگدے نال اوندے کب مٹیاں پٹھیاں نجیں تھیندیاں
ڈولے بھجن کندھ تے اُلٹا روز نہیاں تھی کھڑے

سائیا تاں اس ہووٹ عصمت حیواناں دی آدھی وچ
مال دی جاہ تے بھل کے جیویں رژھ دا یلا تھی کھڑے

”کم ذات“

اے کبیل کٹلٹے
موچی پٹلی
جت درکھان
لوبار کمحار
کوئی قوم ہاں نجس
اے پیشے ہن
تے پیشے کمی نجس ہوندے

تے چاۓ ہے
جیس جگپ تے گھٹیا کم کیتے
اکوئی ہے کم ذات وی ہے

116

ساکوں جیڈی موجھے سیندی رہ گئی اے
ڈلڑی رج کے طعنے پیدی رہ گئی اے

سلاہی چپ تے جید لٹا کے ہک سروی
اپنے سر دی شال بیندی رہ گئی اے

چاندی تیپے ہیرے چم کے چاندک کوں
تیپے ساہے حال ٹیبیدی رہ گئی اے

نمدت توں اندر دی ٹس رُخاریں تے
نجواں دی ہک نہر لکیندی رہ گئی اے

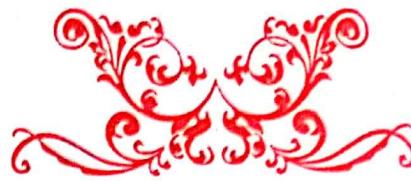

117

دل دے اندر یسک ساہی ہر خواہش کوں
سدھریں دی پوشک پیہندی رہ گئی اے

کھلداں یں کھلداں یں توں ہاں حسمت گھر لے گئیں
چپک توڑیں آکھ نہر دیہندی رہ گئی اے

جکھ جچال جیوں دی الادے میں نہی آہدا
تلے میڈے یا غیریں دے نبھاوے میں نہی آہدا

ہاں پوہ دی رات پالے تے مگر دستک نہی ڈیندا
کوئی تکلیف کر کے دار لہاوے میں نہی آہدا

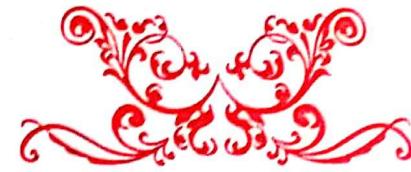
ہجھ کوں بے وفا سنگدل ستم گر آکھ پٹھا توں
میڈا جانی توڑے رج کے ستادے میں نہی آہدا

میڈے دل دی رمل خواہش کچاوے پاکے کیوں گھن آئیں
میڈی انج اچ لوحن کہیں دے کچاوے میں نہی آہدا

حقیقی تے مجازی عشق وچ ہے فرق ہوں سارا
میڈا مجبوب میڈو فر کے آوے میں نہی آہدا

توں بد نیت دی نیت نھیک کر سکدیں تاں کر عصمت
میست اچ مفت پیشانی گساوے میں نہی آہدا

o

خوشیاں ہے کے نگھن ویٹھے ڈھیر اُدای ڈیندا ہے
کون ہے جیکوں ڈھیر دعا میں اللہ راہی ڈیندا ہے

ہے کوئی چیرھا کالی رات اچھلم داؤں کے ہتھ روکے
وت ”آسمان سج داتارا“، ”چندر“ کوں پھاہی ڈیندا ہے

عید ڈیہاڑے منجھٹلی ہے ہن میٹیاں ویران آکھیں
اے اردا سام و سدے شہر اچ ہک ارداہی ڈیندا ہے

پوہدی رات اچ گرم ہوا جھولا آئے تاں جاٹ گیاں
ڈس میٹے دی تس دا مسلکہ شہیت اہاسی ڈیندا ہے

اوکوں آکھیں توں اپنے سماڑتے شala خوش راہویں
ڈھیر دعا میں عصمت ہک فٹ پاٹھ دا اسی ڈیندا ہے

o

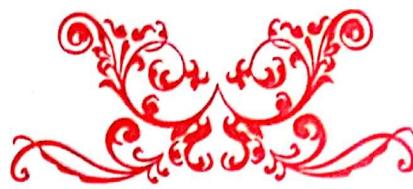
زندگی موسم جیلے نجیں ہٹھے
سیک والا نیناں نیلے نجیں ہٹھے

تئیں زلیے لوکیں وا خلیے جو پچھے
تئیں کڈاہیں سری دے تیلے نجیں ہٹھے

توں اذاناں ہے کرائیں خوش بیں بلاں
تئیں آچاں قاتل قیلے نجیں ہٹھے

کول میٹے آ کرائیں عبرت کرے
جیں کڈاہیں جسمیں تے ریلے نجیں ہٹھے

میٹی دھرتی آئے نویں آبادکار
آونچ جیں نہر نیلے نجیں ہٹھے

0

چندر چوپی دا گال پچھدا پے
میٹے سانول دا حال پچھدا پے

کیندے لکھر دی کہکشاں بਿਗੀ
کون کھੜੇ دھال پچھدا پے

مشتری ہو شیار! زہر جیں
کجھ ستاریں دی چال پچھدا پے

ذہن اپਾਲ جواب ڈیندا پے
کون اوکھے سوال پچھدا پے

عید قربان ڈل کڈاں آئی
مال میڑا حلال پچھدا پے

آپ کون آپ خود ملن چاہندے
آپ عصمت مثال پچھدا پے

و

گھو، گھو، گھو، گھو، گیرے گاہن کجھ نہ آکھیں
ٹریں ساڑے بھائ تے آن کجھ نہ آکھیں

کوڑکیاں لا کے گیریں کوں نہ والے ڈیویں
آپ کنیں جے آپیں پھاہن کجھ نہ آکھیں

پھر پویں تاں ہل دا بجوراڑے کے ٹوریں
کونجاں وی اتھ ان گرلاں کجھ نہ آکھیں

بجے جائے لیلیں دیاں سردیاں ٹوپیاں بُدن
ساڑی بھیڑ کوں لیلے چاں کجھ نہ آکھیں

پار دے پڑتے ہر دا حصہ سا بخجا ہوندے
چڑیاں آپٹاں حصہ کھاں کجھ نہ آکھیں

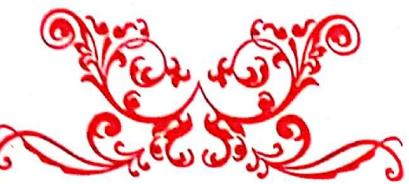
عصمت سیاں توں وی چیندا میں وی چیندا
محل منارے آپیں ڈھاں کجھ نہ آکھیں

نالی پڈھڑی

نالی پڈھڑی!
کل پک چدر اسماں ہو کے
شہر بزار عج و کدا آیا
توں چرخے دابہ چاکے
چند رخ یہ دن ترپی ہانویں
نالی پڈھڑی!

میں تکیوں روزانہ ہدایا
توں وقت اوہ ہو چرخے چاکے
چرخ دے نیزے
چند ردے ہاں تے دیکھ پہنڈی میں
آخر دس توں کیا چندی میں؟

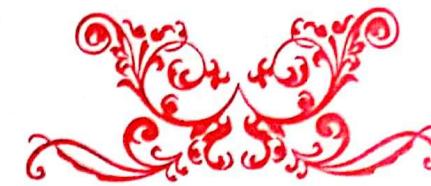

متحڑے ہوندن پاوے ہوندن سمجھا کر
اوں ولیھے مُکلاوے ہوندن سمجھا کر

ساوٹ ماہ دیاں شامداں بھلیاں لپدیاں ہیں
سر تیں بوجھن ساوے ہوندن سمجھا کر

رانجو جپیاں مجھیاں روہی میں آیاں
کھیر اتھوں دے گاؤے ہوندن سمجھا کر

ڈھلڈی عمران ہک ہتھ نال مصلہ ہے
بے ہتھ ایق استاوے ہوندن سمجھا کر

128

سپاڑے گھر دا رستہ پچھدیں، رستے وج
رُنگ ہوندی ہے راوے ہوندن سمجھا کر

اٹھ پئے چوں جے کر عصت نجی ہوندی
اٹھیں نال کھاؤے ہوندن سمجھا کر

0

ختم تھی گئے بہار دا قصہ
اپنے لب تسل ہے یار دا قصہ

چار اپریل دا حوالہ ہے
لکھ چھوڑ بیج ہا ”دار“ دا قصہ

اوندے جیتن دیاں داستانیں
سپاڑا مقصوم ہار دا قصہ

اپنے بُت کوں سٹاٹھاں ہای
اپنے پرورگار دا قصہ

129

130

تپڑا قصہ ہے ختم نجیں تھیدا
اساں پہلے ڈنہوار دا قصہ

کوئی اُروار آ کرائیں عصمت
آن شٹاوے ہا پار دا قصہ

131

0

ایں توں پہلے تھی ونجن سوچاں ختم
میں اساکوں چھوڑ کے دنیا دے غم

توں میڈی محروم دھرتی غم نہ کر
ہے میڈے ہتھیں آچاں کاغذ قلم

روز رلدا ڈیکھ روؤٹ پے گیا
ڈیکھ کے میڈو میڈا پہلا جنم

دل دی دھڑکن وچ ہویں آبادگیں
وقت لکیتا تے کیہاں دیرہ حرم

میں تپڑے ذر دا فقط اونی نقیر
توں ہویں عصمت دے کیتے محترم

o

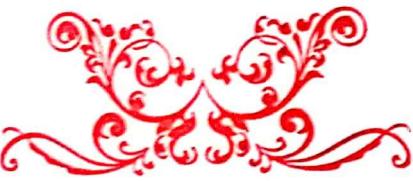
رشم روح دی راند تے کوئی حال مٹا
روندہ دل ہک وار تے کوئی حال مٹا

چجز، آہان دا حال مٹا کے رو پویں
بھوئیں تے ساڑا امال تے کوئی حال مٹا

ساوٹ رُت دامن موہن، کجھ مہت رکھوں
پلکیں توں پیال وسے کوئی حال مٹا

خبر و سب دی ہووے ہر کوئی ندر کرے
کوئی نہ کہیں دے خواب کسے کوئی حال مٹا

حال اچ عصمت ناں آوے ہک علقت دا
حال آپناں او آپ ڈے کوئی حال مٹا

o

آکھیاں کولوں دور تھیوں ہتھ کیا آیو
ظالم ہوں مشہور تھیوں ہتھ کیا آیو

تاب نہ ہگی دیدار دی ٹپکھٹ ناہ وچھاں
آکھیاں توں بے نور تھیوں ہتھ کیا آیو

ماء دے زیور و بیچ کے ایم۔ اے پاس ہٹیوں
وقت وی آن مزدور تھیوں ہتھ کیا آیو

میں تاں آپ کوں ہر کے ہر شے جیت گیاں
توں سانوں مغزور تھیوں ہتھ کیا آیو

پیار رکتو ہی ور ور عصمت رُلدا ہیں
کے جتنا مجبور تھیوں ہتھ کیا آیو

سچا ویلہما

عجب ڈنہوارہ کن ساولٹ دی ہوں تانگھ تانگھندے ہے
روہ تے بدلہ گجا ہا تاں یار سپڈیندے ہے
روہ توں کالی نائیں آندی ہیں بند بھر دیندے ہے
بند دے نیڑے وکڑے ڈے کے مت مٹویندے ہے
بند اچ جھمر تھی آندے ہئں مال چیندے ہے
بچاتی کیتے بھونخیں ڈٹے ہر روز گولیندے ہے
کھمیاں گولٹ سانگے اسماں پنڈھ کرویندے ہے
اوں ولیتھے ہن عجب نظارے ساٹے آسے پاے
ڈڈے کپ پوندے ہن رل کے ڈھڑیاں گھندے ہے

0

سچا پلکیں ستارے، میں ایساں
ملن جتنے جگارے، میں ایساں

میں آج گونگا ہاں کپ ڈس نہہ اووی آسی
کریں توں اشارے، میں ایساں

چھڑی مفلس دی جیکر کوئی کہانی
کرے کیوں گزارے، میں ایساں

صا کوں یار میڈی شرط ڈس ڈے
تیڈیاں ڈلغان سنوارے، میں ایساں

جیرھے فرعون دے دربار اندر
مِلن من کوں انگارے، میں ایساں

میڈا ہزار عصمت پچ ہے جکر
اوپچپ کر کے گزارے، میں ایساں

ہے پل پل ساہ دے سفریں ویچ سامان اُدھاریں چیسیں دا
ہر، گل اچ طوق سجائی پھر دے انسان اُدھاریں چیسیں دا

میں آٹھیں ایمان آندے میکوں ماںک وقت وی نہیں بدلدا
بُت پوچن کیتے میں پونے بھکوان اُدھاریں چیسیں دا

کہ لہنے دار اُردارا رہ اوندی اٹھی جرات کوئے نہ ہالی
چھ پہنے میڈے ہل تائی بے جان اُدھاریں چیسیں دا

اوکوں آکھیں میڈے قرض لہا میں یاد جیڑی محفوظ کیتی
اوکوں آکھیں میں چھپوا چھوڑیے دیوان اُدھاریں چیسیں دا

اے سوچ کرامیں جو آنوث والیں نسلیں تے نہ بار بٹاں
میں آپ کوں ویچ کر چھوڑیے بھکتان اُدھاریں چیسیں دا

O

ذاتِ ولِ ملٹن دے کر کے بہانے لکا گئے
مکن ہے کوئی خواب خزانے لکا گئے

پک پل ملٹس تاں رومندی حیاتی کوں ایں لے
پک پل دی شال جیوں زمانے لکا گئے

ملکِ ایچ امنِ الامپ کر سجے تاں ہے ذر
مکن ہے قوم، قومی ترانے لکا گئے

تاں دے شریف بے توڑیں حاکم ٹیک کھڑن
کینات کل شریف گھرانے لکا گئے

کجھ باشور شہر دے شر گھن کے گر چلن
ویران تحمل کوں آکھ دیوانے لکا گئے

سنہریں لگا ہے گھوٹ تاں حاکم حکم ڈتا
تقریں من دے گھوٹ دے گانے لکا گئے

عصت وجود چوت تے پنیدا نہ خواہ توواہ
بھوئیں بیٹھ جسم آکھا وی ہانے لکا گئے

140

جے ہے سگدل بھٹ دے نال یاری جا گلائ پوی
مٹو ندر وک لبھ دے چماری جا گلائ پوی

ڈیمندن لوک لبھے ڈیوٹے توں موت بہتر ہے
میکوں مالک نہ ہے زندگی ادھاری جا گلائ پوی

توں ہٹ تاں ٹور بلھے دی نشانی رح کے ندر ان کر
چڈاں کیس شام ٹیٹے ناں توں واری جا گلائ پوی

تیٹے یاں ڑلغان سنواراں ہاگمراے رات لمہہ پوی
اسماں تاں ڈلف اٹکو ٹھیس سنواری جا گلائ پوی

141

محبت بے کریں ہاں تھیں دی ندر ن آسی
پچیں ہاں ایں دی تھیں رات ساری جا گلائ پوی

کہانی زندگی دی نک وہج تے ندر آ دیں
جنگر قصہ حیاتی دا ہے جاری جا گلائ پوی

حیدری محفل دے وچ محفل دا ہک ہا میر چپ کر گئے
حیدرے نیناں دا سینے وچ لکس کوئی تیر چپ کر گئے

غريب شہر پھوں ٹلدا دوا ہا رب دے شکوے لو
پڑھی مس جسیں ولیھے میڈی زلی تصویر چپ کر گئے

کوئی مخدور کیدو پیار دے پاندھی رُکندا ہا
آذھور اوندی حیاتی دا مرما کے ہیر چپ کر گئے

کنھا میں بھیٹیں دے ہتھ پیلے نہ تھے ڈھلدي جوانی تیسر
جھاں غربت الہیدی ہائی اتحاں کجھ دیر چپ کر گئے

فرشتہ رب دی رحمت دا ڈبے ڈغم ایق آئیدا ہا
میڈا داں ڈھس جسیں وقت لیرو یبر چپ کر گئے

حیدرے عصمت دا دھرتی تے نظا اے عتنا حصہ با
اوکھلداے نہدے موسم وچ دبا کے نیر چپ کر گئے

o

اہٹی قامت قید کریوں وَت مِلسوں
گُنریا ویلھا گوڑ منیوں وَت مِلسوں

روزی وقت نہ ڈیکی وقت مکلانوں دا
دور کنوں ہس آکھ چھڑیوں وَت مِلسوں

تال تھاڑے بھل تے فُر پیوں جھنڈک میلی
بُنچ اہٹی اوقات سوچیوں وَت مِلسوں

پگپ دا وارث ڈیں تے روزی مسئلہ ہے
کچھ عرصہ پر دلیں کئیوں وَت مِلسوں

عصمت فُر گئے لوک میلن تاں آکھیں چا
پہلے ساہ دی تج سڑیوں وَت مِلسوں

نشانی

نش

خصوصی محجاں:
خوبیہ صلاح الدین اکبر
خواجہ مظہر جمال
رشید احمد خان پچھے
ڈاکٹر جام خلیل احمد
ڈاکٹر کریم بخش بحکومنی
شفقت گلزار
ریاض قیصر
ریاض فاروق گلزار
غفور دم ساز قاتح
رفیق ہمزاد
پروفیسر مرست عباس قریشی
عبد بال عبد
تہذیب حافی
خلیل فریدی
نذر لغاری
ملک منصور (المنظور) هفت روز
جارت خیالی
کامران احمد قمر
ڈاکٹر میر اقبال لورالائی
ڈاکٹر کامران تصدق
فہیم ریاض